

Arbeidskosten in 2000

Mevr. A. van der Meulen en H.C.A. Slagter¹⁾

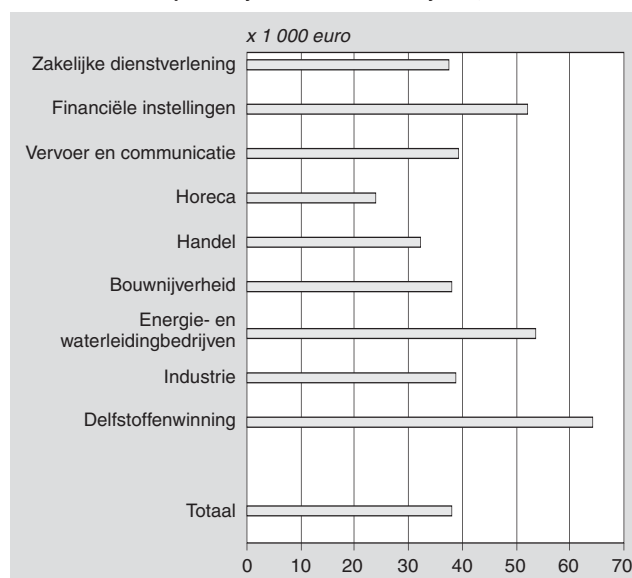
In het jaar 2000 is er door particuliere bedrijven met tien of meer werknemers in Nederland per voltijdeeenheid bijna 38 duizend euro uitgegeven aan arbeidskosten. Dit komt neer op een totaal van ruim 120 miljard euro. Per gewerkt uur bedroegen de arbeidskosten gemiddeld zo'n 23 euro. Per voltijdeeenheid waren de arbeidskosten het hoogst in de delfstoffenwinning en het laagst in de horeca. Naarmate een bedrijf meer personeel heeft, zijn de arbeidskosten per voltijdeeenheid of per gewerkt uur hoger. Het merendeel van de arbeidskosten, ruim driekwart, gaat op aan lonen. Deze gegevens zijn verkregen uit een onderzoek waarbij uitsluitend gebruik is gemaakt van reeds bij het CBS beschikbare data. Er is geen speciale enquête gehouden. Het onderzoek maakt deel uit van een onderzoek dat in alle lidstaten van de Europese Unie en in een groot aantal EU-kandidaatlanden is gehouden.

1. Uitkomsten

1.1 Arbeidskosten per voltijdeeenheid

In 2000 is er door bedrijven in de particuliere sector met tien of meer werknemers in totaal ruim 120 miljard euro aan arbeidskosten gemaakt. Dit komt neer op bijna 38 duizend euro per voltijdeeenheid²⁾ (figuur 1). In de delfstoffenwinning lagen de arbeidskosten fors boven het gemiddelde. Met 64 duizend euro per voltijdeeenheid liet deze sector alle andere sectoren ver achter zich. Ook de energie- en waterleidingbedrijven en de financiële instellingen zaten met respectievelijk 54 en 52 duizend euro ruim boven het gemiddelde. In de horeca waren de arbeidskosten het laagst, met 24 duizend euro per voltijdeeenheid.

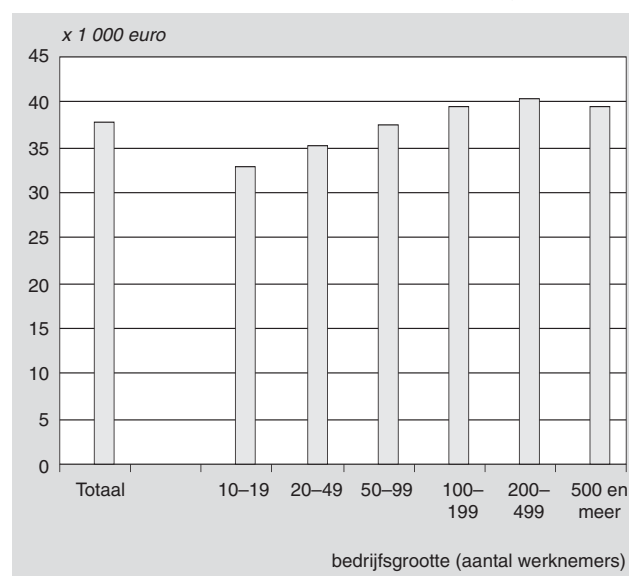
1. Arbeidskosten per voltijdeeenheid naar bedrijfstak, 2000

De arbeidskosten per voltijdeeenheid kunnen ook uitgesplitst worden naar de grootte van de bedrijven. Een werknemer is gemiddeld meestal duurder naarmate een bedrijf meer personeel heeft (figuur 2). Uit de figuur blijkt dat de kosten stijgen tot bedrijven in de grootteklasse met 200–499 werknemers. Bij de kleinste bedrijven met 10–19 werknemers kostte een werknemer gemiddeld nog

geen 33 duizend euro. Bij bedrijven met 200–499 werknemers was dit ruim 40 duizend euro. De grootste bedrijven met 500 werknemers en meer vertoonden een lichte daling.

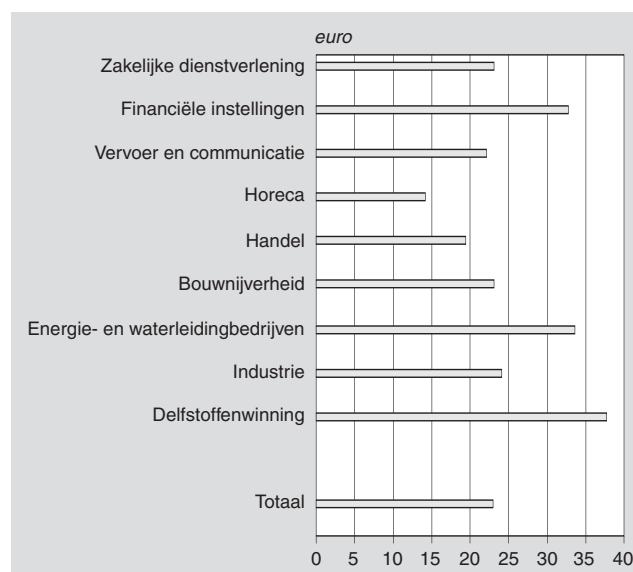
2. Totale arbeidskosten per voltijdeeenheid naar bedrijfsgrootte, 2000

1.2 Arbeidskosten per gewerkt uur

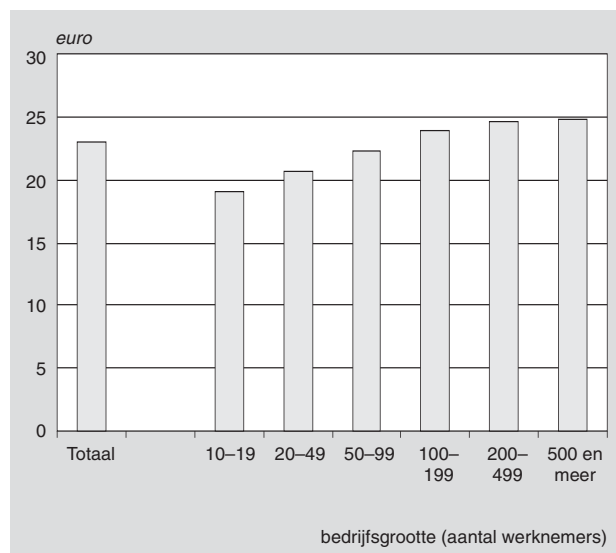
De gemiddelde arbeidskosten per gewerkt uur waren in 2000 23 euro. Met bijna 38 euro per gewerkt uur kwam de delfstoffenwinning ver boven dit gemiddelde uit (figuur 3). Ook de energie- en waterleidingbedrijven en de financiële instellingen zaten ruim boven het gemiddelde met respectievelijk 34 en 33 euro per gewerkt uur. Met ruim 14 euro waren de arbeidskosten per gewerkt uur het laagst in de horeca.

3. Arbeidskosten per gewerkt uur naar bedrijfstak, 2000

Evenals bij de kosten per voltijdeenheid is ook bij de kosten per gewerkt uur een verschil tussen kleine en grote bedrijven. Hoe groter het bedrijf, hoe hoger de gemiddelde kosten per gewerkt uur. Bij de kleinste bedrijven met 10–19 werknemers werd in 2000 gemiddeld ruim 19 euro uitgegeven per gewerkt uur tegen bijna 25 euro bij de grootste bedrijven met 500 werknemers en meer (figuur 4).

4. Arbeidskosten per gewerkt uur naar bedrijfsgrootte, 2000

1.3 Structuur van de arbeidskosten

De verschillende componenten die bijdragen aan de arbeidskosten zijn te zien in staat 1. Het direct loon vormde in 2000 veruit de grootste component, namelijk ruim 58 procent van de arbeidskosten. Gevolgd door de wettelijke sociale premies met een aandeel van bijna 11 procent, waarvan de premie WAO ongeveer de helft voor zijn rekening nam. Alle componenten die als lonen ten goede komen aan de werknemers zoals direct loon, bijzondere beloningen, bijdragen spaarregelingen, loon voor niet-gewerkte tijd en loon in natura vormden opgeteld ruim driekwart van de totale arbeidskosten.

De structuur van de arbeidskosten bij de verschillende bedrijfstakken laat zien dat het aandeel van het direct loon in de totale arbeidskosten uiteenliep van bijna 52 procent bij de financiële instellingen tot bijna 64 procent in de horeca. Bij de financiële instellingen hadden de componenten die bovenop het direct loon komen een groter aandeel in de totale arbeidskosten. De bijzondere beloningen en het loon in natura hebben in deze bedrijfstak een veel hoger aandeel in de arbeidskosten dan bij andere bedrijfstakken.

Bij de energie- en waterleidingbedrijven vormen de wettelijke sociale premies een kleiner deel van de totale kosten dan bij de andere bedrijfstakken. Dat wordt veroorzaakt doordat er bij deze bedrijfstak vrijwel geen premie voor de ziekenfondswet wordt afgedragen. Door de beduidend hogere tegemoetkoming in de ziektekosten van particulier verzekerde werknemers, wordt dit echter weer gecompenseerd. De tegemoetkoming in de ziektekosten is een onderdeel van de toegerekende sociale premies. Bij de delfstoffenwinning en bij de financiële instellingen is eenzelfde beeld te zien, zij het iets minder sterk dan bij de energie- en waterleidingbedrijven.

Op de overige kosten zijn loonkostensubsidies en zogenaamde afdrachtverminderingen in mindering gebracht. Bij de horeca, waar relatief veel van dergelijke subsidies zijn verstrekt, kwamen hierdoor de overige kosten negatief uit.

De verschillen in structuur van de arbeidskosten tussen bedrijfsgroottes zijn kleiner dan die tussen bedrijfstakken. Kleinere bedrijven hebben een iets groter aandeel direct loon en een iets kleiner aandeel bijzondere beloningen en toegerekende sociale premies dan grotere bedrijven.

1.4 Arbeidsduur: van potentiële uren naar gewerkte uren

De potentiële jaarlijkse arbeidsduur ofwel de arbeidsduur die de werknemer is overeengekomen met de werkgever, bedroeg in 2000 per voltijdeenheid 1992 uur (staat 2). Het aantal uren waarop niet gewerkt werd vanwege verlof- en feestdagen plus ziekte-uren en kort verzuim bedroeg 390 uur, het aantal betaalde overwerkuren 45 uur. Per saldo werd er 1 647 uur gewerkt.

Staat 1
Structuur van de arbeidskosten, 2000 ¹⁾

	Direct loon	Bijzondere beloningen	Bijdragen spaarregelingen	Loon voor niet-gewerkte tijd	Loon in natura	Sociale premies			Overige kosten
						wettelijk	contractueel	toegerekend	
	%								
Totaal	58,4	9,1	0,3	8,9	1,3	10,9	4,7	4,8	1,6
Bedrijfstak									
Delfstoffenwinning	57,9	12,2	0,2	9,1	0,8	8,0	3,2	5,9	2,7
Industrie	58,4	9,0	0,3	9,0	0,7	11,1	4,9	5,2	1,6
Energie- en waterleidingbedrijven	55,3	7,7	0,7	9,5	0,8	7,6	6,9	9,8	1,6
Bouwnijverheid	59,0	6,5	0,1	9,5	1,7	11,9	5,0	3,8	2,6
Handel	59,7	9,7	0,2	8,9	1,6	11,1	4,5	3,9	0,4
Horeca	63,7	6,1	0,0	9,0	0,5	13,7	3,5	3,9	-0,5
Vervoer en communicatie	59,3	8,3	0,2	8,4	0,7	11,2	4,9	5,1	1,9
Financiële instellingen	51,8	14,6	0,5	8,2	2,6	8,0	4,9	5,9	3,6
Zakelijke dienstverlening	58,9	8,5	0,3	9,0	1,6	11,3	4,3	4,6	1,4
Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)									
10- 99	60,4	8,5	0,2	9,0	1,4	11,3	4,9	3,6	0,7
100-499	57,9	9,0	0,3	8,9	1,2	10,9	5,1	4,9	1,8
500 en meer	57,0	9,8	0,3	8,9	1,3	10,7	4,3	5,8	2,0

¹⁾ In procenten van de totale arbeidskosten.

Staat 2
Structuur van de arbeidsduur, 2000

	Potentiële arbeidsduur per voltijdeenheden (=100%)	Verlofuren en uren van feestdagen	Ziekte-uren en kort verzuim	Gewerkte uren excl. overwerkuren	Gewerkte uren	Gewerkte uren per voltijdeenheden
	<i>uur</i>	%				<i>uur</i>
Totaal	1 992	12,3	7,3	80,4	82,7	1 647
Bedrijfstak						
Delfstoffenwinning	2 026	12,6	5,5	81,9	83,7	1 695
Industrie	1 965	12,5	7,8	79,8	82,2	1 615
Energie- en waterleidingbedrijven	1 961	13,7	7,6	78,7	81,3	1 595
Bouwnijverheid	1 983	12,5	6,2	81,2	82,4	1 634
Handel	1 983	12,2	6,2	81,7	83,6	1 658
Horeca	2 033	11,6	6,5	81,8	83,0	1 688
Vervoer en communicatie	2 032	12,2	7,4	80,4	87,3	1 773
Financiële instellingen	1 963	12,5	7,0	80,4	81,1	1 592
Zakelijke dienstverlening	2 021	12,2	8,2	79,6	80,7	1 631
Bedrijfs grootte (aantal werknemers)						
10– 19	1 998	12,2	4,3	83,7	86,1	1 720
20– 49	2 000	12,3	5,6	82,2	85,1	1 701
50– 99	1 993	12,4	6,5	81,1	84,4	1 683
100–199	1 992	12,4	7,3	80,3	83,1	1 655
200–499	1 991	12,4	7,9	79,8	82,5	1 641
500 en meer	1 988	12,3	8,9	78,8	80,1	1 593

De potentiële jaarlijkse arbeidsduur varieerde tussen de bedrijfstakken van gemiddeld 1961 uur bij de energie- en waterleidingbedrijven tot 2033 uur in de horeca. Dit is een verschil van bijna 4 procent.

Het aandeel van verlofuren en uren van feestdagen in de potentiële uren lag in de meeste gevallen iets boven de 12 procent. Er waren twee uitschieters: de energie- en waterleidingbedrijven met een hoger aandeel verlof- en feestdagen van 13,7 procent en de horeca met een lager aandeel van 11,6 procent.

Het percentage ziekte-uren en kort verzuim bedroeg in 2000 gemiddeld 7,3. Het hoogste percentage was te vinden bij de zakelijke dienstverlening (8,2), het laagste bij de industrie (5,5).

De sector vervoer en communicatie telde door het hoge aantal overwerkuren, 139 uur tegen 45 uur gemiddeld over alle sectoren, het grootste aandeel gewerkte uren. In absolute aantallen kwam deze bedrijfstak wat gewerkte uren betreft met 1 773 uur ver boven de andere bedrijfstakken uit. De sector met het laagste aandeel gewerkte uren ten opzichte van de potentiële uren was de zakelijke dienstverlening. In absolute aantallen echter stonden de financiële instellingen en de energie- en waterleidingbedrijven onderaan met respectievelijk 1 592 en 1 595 gewerkte uren.

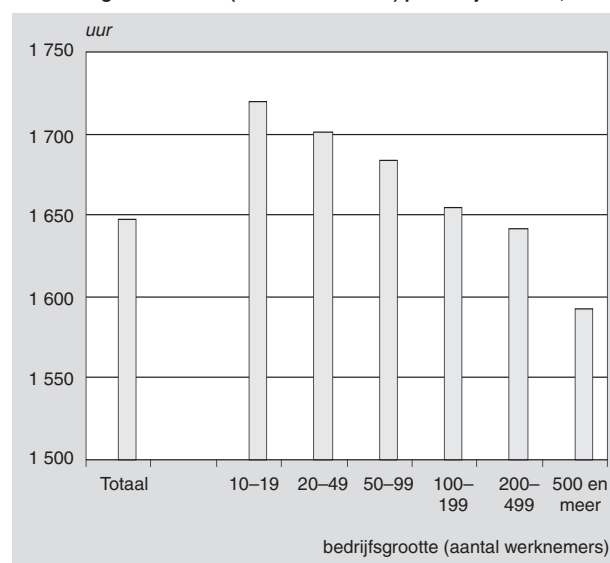
Bij een uitsplitsing naar bedrijfs grootte liet de potentiële arbeidsduur slechts geringe verschillen zien. De gewerkte uren per voltijdeenheden verschilden daarentegen wel naar grootte van het bedrijf (figuur 5). Bij grote bedrijven worden gemiddeld per jaar minder uren gewerkt dan bij kleine bedrijven. Bij de kleinste bedrijven van 10–19 werknemers was in 2000 het gemiddelde 1 720 uur, bij de grootste bedrijven van 500 werknemers en meer was dat 1 593 uur. Dit verschil wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat bij kleinere bedrijven relatief minder ziekte-uren en kort verzuim voorkomen dan bij grotere bedrijven.

2. Onderzoekopzet en bronnen

2.1 De populatie

Het Arbeidskostenonderzoek over het jaar 2000 maakt deel uit van een door Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, gecoördineerd Europees onderzoek. Het onderzoek is uitge-

5. Aantal gewerkte uren (inclusief overwerk) per voltijdeenheden, 2000

voerd onder een steekproef van particuliere bedrijven met tien of meer werknemers. Dit betekent dat de bedrijfstakken openbaar bestuur, onderwijs, gezondheids- en welzijnszorg en cultuur en overige dienstverlening buiten beschouwing zijn gebleven. Tevens is de landbouw en visserij niet in het onderzoek meegenomen.

2.2 Bronnen

Voor het huidige onderzoek is uitsluitend gebruik gemaakt van reeds bestaande gegevens binnen het CBS. Er is dus geen speciale enquête gehouden. Hierdoor hoefden werkgevers niet te worden belast met een vragenlijst.

De basis voor het onderzoek is gevormd door de Enquête Werkgelegenheid en Lonen (EWL). Deze enquête wordt ieder kwartaal uitgevoerd en beslaat alle bedrijfstakken en grootteklassen. De

gegevens worden verkregen met behulp van vragenlijsten en via elektronische dataverzameling (EDI).

De EWL is opgedeeld in twee delen: een deel met vragen over het aantal werknemers en de loonsom van het bedrijf als geheel, en een deel met vragen over lonen en arbeidsduur van individuele werknemers.

De enquête is gebaseerd op een gestratificeerde steekproef van bedrijven uit het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Bedrijven met honderd of meer werknemers worden integraal waargenomen, kleinere bedrijven steekproefsgewijs. Bedrijven die een vragenlijst hebben gekregen, hoeven in het algemeen slechts voor een deel van hun werknemers individuele gegevens te verstrekken. Van EDI-bedrijven wordt een integrale opgave verkregen.

In het onderzoek van het vierde kwartaal is de steekproef het grootst. Tevens worden bij dit onderzoek ook gegevens over het gehele kalenderjaar gevraagd. Voor het Arbeidskostenonderzoek 2000 is gebruik gemaakt van gegevens over individuele werknemers uit het EWL-bestand van het vierde kwartaal.

Het gedeelte van de EWL-respons dat betrekking heeft op de populatie van het Arbeidskostenonderzoek (Ako) omvat in totaal 8 819 bedrijven. Van 1,6 miljoen werknemers werden individuele gegevens verkregen. Dit is 44 procent van het totaal aantal werknemers in de Ako-populatie.

Een groot deel van de variabelen in het Ako is direct aan de EWL ontleend ofwel afgeleid uit EWL-variabelen. Het betreft gegevens over onder meer het aantal werknemers, het aantal voltijdeenheden, de potentiële arbeidsduur, de verlofuren, de overwerkuren en het brutojaarloon. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens uit een aantal andere CBS-enquêtes (meestal met als referentiejaar 2000), te weten:

1. Enquêtes van de Productiestatistiek (voor pensioenpremies en loonkostensubsidies);
2. Onderzoek Bedrijfsopleidingen 1999 (voor opleidingskosten);
3. Kwartaalonderzoek ziekteverzuim (voor gegevens over het ziekteverzuim);
4. Statistiek Stakingen (voor gegevens over stakingen);
5. Arbeidskostenonderzoek 1996 (voor ontslagvergoedingen en overige uitgaven).

Bovengenoemde gegevens verkregen uit CBS-enquêtes werden aangevuld met gegevens uit een aantal andere bronnen. Het betreft:

6. Gegevens van de Belastingdienst (onder meer niet aan de EWL te ontlenen looncomponenten en afdrachtverminderingen);
7. Informatie (onder meer met betrekking tot bijdragen spaarregeelingen, percentages sociale premies en tegemoetkomingen ziektekosten) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Collectieve Arbeidsovereenkomsten, en het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen (LISV);
8. Gegevens van pensioenfondsen (pensioenpremies).

2.3 Methodologie

Voor het samenstellen van het merendeel van de loon- en arbeidsduurgegevens is gebruik gemaakt van gegevens van individuele werknemers uit de EWL-respons van het vierde kwartaal 2000. Deze EWL-gegevens zijn op werknemersniveau uitgebreid met gegevens over niet aan de EWL te ontlenen looncomponenten, de ten laste van de werkgever gekomen sociale premies en enkele andere kostencomponenten. In een aantal gevallen, zoals voor de wettelijke sociale premies, zijn de toe te voegen gegevens berekend met behulp van het brutoloon sociale verzekeringen van de EWL en informatie over premiepercentages, premievrije voeten en premieloongrenzen. In de meeste gevallen is echter gebruik gemaakt van hulpvariabelen, variabelen die zowel beschikbaar waren in de EWL als in een bepaalde externe bron en die nauw samenhangen met de samen te stellen doelvariabele. Gebruikte hulpvariabelen zijn: het brutoloon sociale verzekeringen, de overeengekomen arbeidsduur en het aantal werknemers.

De EWL-gegevens die voor het arbeidskostenonderzoek zijn gebruikt, hebben alleen betrekking op werknemers die op 31 decem-

ber 2000 in dienst van een bedrijf waren. Om gegevens te verkrijgen die representatief zijn voor 2000, zijn deze ultimo responsgegevens opgehoogd: eerst binnen het bedrijf en vervolgens naar de populatie inclusief de in de loop van 2000 uitgestroomde werknemers en de niet waargenomen bedrijven. Voor de eerste ophoging is per werknemer een gewicht berekend. Dit gewicht is afgeleid uit het totaal aantal werknemers van het bedrijf waar de desbetreffende werknemer werkzaam was en de bij dat bedrijf behorende respons. Voor de tweede ophoging zijn twee gewichten per waargenomen bedrijf samengesteld. Hierbij is gebruik gemaakt van gegevens uit de vier kwartaal-enquêtes van de EWL. Het betreft het gemiddeld aantal werknemers in 2000 (voor de ophoging van de gegevens over aantallen werknemers, voltijdeenheden en uren) en de totale loonsom (voor de ophoging van gegevens over arbeidskosten).

2.4 Het onderzoek van 1996

Het voorgaande arbeidskostenonderzoek, eveneens deel uitmakend van een door Eurostat gecoördineerd Europees onderzoek, is gehouden over het jaar 1996. Dit onderzoek wijkt op een aantal punten sterk af van het onderzoek over 2000. Het voornaamste verschil is dat in 1996 de basis van het onderzoek een schriftelijke enquête was welke werd aangevuld met gegevens uit andere bronnen, terwijl voor het onderzoek over 2000 uitsluitend gebruik is gemaakt van reeds beschikbare bronnen. Door dit verschil in dataverzameling zijn enkele variabelen in het huidige onderzoek op een andere manier bepaald dan in 1996. Een vergelijking van de resultaten van 2000 met die van 1996 is hierdoor niet goed mogelijk en is daarom ook niet gedaan.

Voor meer informatie

In dit artikel is een selectie opgenomen van alle resultaten die beschikbaar zijn uit het Arbeidskostenonderzoek 2000. Een overzicht van de uitkomsten is te vinden in StatLine, de elektronische databank van het CBS, die te bereiken is via de internetpagina van het CBS: www.cbs.nl. Tevens zijn op aanvraag uitkomsten te verkrijgen bij de Infoservice van het CBS. Telefoon (045) 570 70 70.

Noten in de tekst

- 1) Naast deze auteurs hebben de volgende personen meegewerkt aan het onderzoek: J.H. Gaiser, M.J. Heerschoop, F.J. Planting, E. Schulte Nordholt, en J. van der Zwan.
- 2) Een voltijdeenheid wordt berekend door alle (deeltijd)banen om te rekenen naar voltijdeenheden. Twee halve banen leveren samen een voltijdeenheid op.

Literatuur

CBS, 2001. Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000. In: Sociaal-economische maandsstatistiek, Jaargang 18, december 2001, blz. 30–43.

Eurostat, 1999. Statistics in focus. Population and social conditions. Labour Costs 1996. Major disparities between the European Union countries.

Eurostat, 2001. European social statistics. Labour costs. Series 1988–1999.

Eurostat, 2002. Statistics in focus. Population and social conditions. Labour Costs Survey 2000. Candidate Countries.

Terpstra, J.R., 1995. De structuur van de arbeidskosten in Nederland in 1992. In: Sociaal-economische maandstatistiek. Jaargang 12, december 1995, blz. 27–50.

Begrippenlijst

Arbeidskosten

Alle kosten die samenhangen met het in dienst hebben van personeel. Deze kosten omvatten de beloning van werknemers, de opleidingskosten en een aantal overige kosten. De beloning van werknemers heeft twee componenten: lonen en ten laste van de werkgevers komende sociale premies. Op de arbeidskosten zijn subsidies in mindering gebracht.

Bedrijfstak

Voor de indeling naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling 1993 gebruikt. Dit is een CBS-indeling die van de Europese NACE-indeling is afgeleid en waarbij de economische activiteit van een bedrijf gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De Standaard bedrijfsindeling heeft een hiërarchische opbouw, de bedrijfstak is hier een onderdeel van.

Bijdragen spaarregelingen

De bedragen die de werkgever heeft bijgestort op de premie-spaarrekening van de werknemer.

Bijzondere beloningen

De niet-regelmatig verrichte betalingen in geld die tot het brutoloon sociale verzekeringen behoren, zoals vakantiegeld, dertiende maand, eindejaarsuitkeringen, tantièmes, gratificaties en winstuitkeringen. Ook de onbelaste winstuitkeringen zijn in de bijzondere beloningen begrepen. Tot de bijzondere beloningen worden niet gerekend: bijdragen spaarregelingen, ontslagvergoedingen en tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Contractuele premies

De werkgeversbijdragen die betaald zijn in het kader van een pensioenverzekering voor werknemers, alsmede de premies voor aanvullende invaliditeits- en werkloosheidsverzekeringen, ziekteverzuimverzekeringen en sociale fondsen (exclusief opleidingsfondsen).

Direct loon

De regelmatig verrichte betalingen in geld die tot het brutoloon sociale verzekeringen behoren, vermeerderd met de waarde van niet-belastbare vakantiebonnen, het spaarloan, de werknemersbijdrage pensioen en vut en de vergoedingen voor woon-werkverkeer. Tot het direct loon worden niet gerekend: bijdragen spaarregelingen, loon voor niet-gewerkte tijd, loon bij ziekte en tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Gewerkte uren

De tussen werkgevers en werknemers overeengekomen arbeidsuren, verminderd met verlofuren, adv-uren, uren van feestdagen, ziekte-uren, kort verzuim en vanwege stakingen, werkduurverkorting of weersomstandigheden niet-gewerkte uren en vermeerderd met betaalde overwerkuren.

Lonen

Alle betalingen in geld of natura aan werknemers met uitzondering van het loon bij ziekte, de ontslagvergoedingen en de tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Loon bij ziekte

Loon dat bij ziekte en bij zwangerschaps- en bevallingsverlof wordt doorbetaald.

Loon in natura

De waarde van alle goederen en diensten die door de werkgever aan werknemers worden verstrekt. Voorbeelden van loon in natura zijn: privé-gebruik auto van de zaak, door de werkgever verzorgde kinderopvang, voordelig reizen met het openbaar vervoer, laagrentende leningen en kerstpakketten.

Loon voor niet-gewerkte tijd

Loon dat voor verlofuren, uren van feestdagen en kort verzuim wordt betaald.

Ontslagvergoedingen

Bijzondere betalingen (inclusief wachtgeld) aan werknemers bij beëindiging van hun werkkring.

Opleidingskosten

Betalingen aan opleidingsinstituten, vergoedingen aan werknemers van studiekosten, premies opleidingsfondsen en materiële opleidingsuitgaven.

Overhevelingstoelage

De toeslag die de werkgever op het loon van de werknemer betaalt ter compensatie van de premies AWBZ en AAW die op het loon van de werknemer worden ingehouden.

Overige kosten

Opleidingskosten, werkgeversbijdragen in de exploitatiekosten van kantines en van sociale, culturele en medische voorzieningen (exclusief loonkosten van eigen werknemers), kosten van werving en selectie van personeel, eindheffingen van de Belastingdienst op bepaalde loonbestanddelen.

In mindering zijn gebracht: loonkostensubsidies en afdrachtverminderingen.

Overige premies

De premies van werkgevers met betrekking tot aanvullende invaliditeits- en werkloosheidsverzekeringen, ziekteverzuimverzekeringen en sociale fondsen (exclusief opleidingsfondsen). Restituties zijn in mindering gebracht.

Overige uitgaven

Werkgeversbijdragen in de exploitatiekosten van kantines en van sociale, culturele en medische voorzieningen (exclusief loonkosten van eigen werknemers), kosten van werving en selectie van personeel, eindheffingen van de Belastingdienst op bepaalde loonbestanddelen.

Overwerkuren

Uren die boven de voor de werknemer geldende arbeidsduur werkelijk zijn gewerkt en volledig zijn uitbetaald.

Pensioenpremie

De werkgeversbijdragen die betaald zijn in het kader van een pensioenverzekering voor werknemers. Terugstoringen van pensioenfondsen zijn als negatieve bijdragen beschouwd.

Potentiële arbeidsduur

De tussen werkgevers en werknemers overeengekomen arbeidsuren, verminderd met adv-uren.

Premie WAO

De premie die werkgevers verschuldigd zijn op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering. Deze premie omvat een verplichte basispremie en een gedifferentieerde premie die niet verplicht is en die per bedrijf kan verschillen.

Premie WW

De premie die werkgevers verschuldigd zijn op grond van de Werkloosheidswet. Deze premie bestaat uit een Awf-deel voor het Algemeen werkloosheidsfonds en een wachtgelddeel, waarvan de hoogte per Wachtgeldfonds verschilt.

Premie ZFW

De premie die werkgevers verschuldigd zijn op grond van de Ziekenfondswet.

Subsidies

Hieronder vallen: loonkostensubsidies en afdrachtverminderingen. Afdrachtverminderingen zijn kortingen op de door de werkgever

aan de Belastingdienst af te dragen loonheffingen die op het salaris van werknemers zijn ingehouden. De subsidies zijn in mindering gebracht op de arbeidskosten.

Tegemoetkomingen ziektekosten

Werkgeversbijdragen in de ziektekostenverzekering van werknemers die niet verzekerd zijn voor de Ziekenfondswet.

Toegerekende sociale premies

Loon bij ziekte, ontslagvergoedingen en tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Voltijdeenheden

Een voltijdeenheid wordt bepaald door per baan van de werknemer de overeengekomen arbeidsduur te delen door de arbeids-

duur die behoort bij een voltijdbaan in het bedrijf waar deze werknemer werkzaam is. Het totaal aantal voltijdeenheden in het bedrijf wordt bepaald door de voltijdeenheden van alle banen op te tellen.

Wettelijke sociale premies

De premies die werkgevers verschuldigd zijn op grond van een aantal sociale verzekeringswetten, te weten de WAO, de ZFW en de WW, alsmede de overhevelingstoeslag.

Ziekte-uren en kort verzuim

Ziekte-uren zijn inclusief verlofuren vanwege zwangerschap en bevalling. Kort verzuim omvat buitengewoon verlof wegens familieomstandigheden, doktersbezoek en studieverlof.

Tabel 1
Arbeidskosten en aantal gewerkte uren naar economische activiteit, 2000

Economische activiteit	SBI-code	Totale arbeidskosten	Per voltijdeeenheid	Per gewerkt uur	Gewerkte uren per voltijdeeenheid
		<i>x mld euro</i>	<i>x 1 000 euro</i>	<i>euro</i>	<i>uur</i>
Totaal	10–74	120,5	37,9	23,0	1 647
Delfstoffenwinning	10–14	0,5	64,1	37,8	1 695
Turfwinning	10
Aardolie- en aardgaswinning	11	0,4	72,5	43,4	1 670
Zand-, grind-, klei- en zoutwinning	14	0,1	43,3	24,7	1 757
Industrie	15–37	31,7	38,9	24,1	1 615
Voedingsmiddelen- en drankenindustrie	15	4,4	39,5	23,9	1 652
Tabakverwerkende industrie	16	0,3	52,4	33,6	1 562
Textielindustrie	17	0,6	35,8	22,5	1 594
Kleding- en bontindustrie	18	0,1	28,8	18,1	1 595
Leer-, lederwaren- en schoenindustrie	19	0,1	32,6	20,2	1 613
Houtindustrie (excl. meubels)	20	0,5	32,6	19,7	1 653
Papier- en kartonindustrie	21	1,0	43,0	26,8	1 601
Grafische industrie	22	3,0	45,4	28,3	1 605
Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie	23	0,3	63,7	38,5	1 655
Chemische industrie	24	3,4	52,0	32,0	1 626
Rubber- en kunststofproducten industrie	25	1,2	37,7	23,1	1 629
Glas- en bouwmaterialenindustrie	26	1,2	40,7	24,6	1 656
Basismetalenindustrie	27	1,1	49,6	30,6	1 622
Metaalproductenindustrie	28	3,0	36,4	21,7	1 679
Machine- en apparatenindustrie	29	3,2	40,1	23,9	1 674
Kantoor- en computerindustrie	30	0,3	40,8	25,1	1 623
Overige elektrische apparatenindustrie	31	0,7	39,7	24,5	1 624
Audio-, video- en telecom.- apparatuur	32	x	x	x	x
Medische en optische apparatenindustrie	33	0,7	38,4	23,3	1 651
Auto-, aanhangwagen-, opleggerindustrie	34	1,0	39,0	24,6	1 586
Overige transportmiddelenindustrie	35	1,0	39,9	24,8	1 608
Meubel- en overige industrie n.e.g.	36	3,2	26,4	18,0	1 470
Voorbereiding tot recycling	37	x	x	x	x
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	1,8	53,6	33,6	1 595
Openbare energievoorzieningsbedrijven	40	1,5	54,7	34,1	1 605
Waterleidingbedrijven	41	0,3	49,3	31,7	1 556
Bouwnijverheid	45	11,7	37,9	23,2	1 634
Handel	50–52	20,8	32,3	19,5	1 658
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	50	2,4	33,3	20,1	1 659
Groothandel	51	12,0	40,4	24,0	1 680
Detailhandel (incl. reparatie)	52	6,3	23,2	14,2	1 633
Horeca	55	2,1	24,0	14,2	1 688
Vervoer en communicatie	60–64	13,7	39,2	22,1	1 773
Vervoer over land	60	5,3	36,1	18,8	1 918
Vervoer over water	61	x	x	x	x
Vervoer door de lucht	62	x	x	x	x
Dienstverlening voor het vervoer	63	2,5	39,5	24,2	1 635
Post en telecommunicatie	64	3,9	38,4	23,0	1 672
Financiële instellingen	65–67	10,5	52,2	32,8	1 592
Financiële instellingen (excl. verzekeraars)	65	6,6	52,9	33,7	1 571
Verzekeringswezen, pensioenfondsen	66	2,6	54,3	33,8	1 607
Activiteiten t.b.v. financiële instellingen	67	1,2	45,1	27,1	1 665
Zakelijke dienstverlening	70–74	27,6	37,6	23,1	1 631
Verhuur van en handel in o.g.	70	1,4	43,1	27,5	1 566
Verhuur van roerende goederen	71	0,5	38,5	22,6	1 701
Computerservice, informatietechnologie	72	4,2	48,3	28,3	1 708
Speur- en ontwikkelingswerk	73	1,6	55,0	33,1	1 660
Overige zakelijke dienstverlening	74	19,9	34,8	21,5	1 620

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 2
Arbeidskosten naar bedrijfstak en bedrijfsgrootte, 2000

	SBI-code	Totaal werknemers	10-99 werknemers	100-499 werknemers	500 of meer werknemers
<i>x mld euro</i>					
Totale arbeidskosten					
Totaal	10-74	120,5	43,3	27,7	49,5
Delfstoffenwinning	10-14	0,5	x	x	x
Industrie	15-37	31,7	9,8	10,3	11,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	1,8	x	x	x
Bouwnijverheid	45	11,7	6,8	2,8	2,2
Handel	50-52	20,8	10,9	4,8	5,1
Horeca	55	2,1	1,1	0,5	0,6
Vervoer en communicatie	60-64	13,7	3,9	2,2	7,6
Financiële instellingen	65-67	10,5	1,3	1,2	8,0
Zakelijke dienstverlening	70-74	27,6	9,2	5,6	12,8
<i>x 1 000 euro</i>					
Arbeidskosten per voltijdeenheid					
Totaal	10-74	37,9	35,1	40,0	39,4
Delfstoffenwinning	10-14	64,1	x	x	x
Industrie	15-37	38,9	34,6	41,2	41,3
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	53,6	x	x	x
Bouwnijverheid	45	37,9	35,5	39,9	44,1
Handel	50-52	32,3	32,8	37,7	27,7
Horeca	55	24,0	21,1	27,2	28,8
Vervoer en communicatie	60-64	39,2	35,5	39,5	41,4
Financiële instellingen	65-67	52,2	47,3	53,6	52,9
Zakelijke dienstverlening	70-74	37,6	39,7	38,8	35,8
<i>euro</i>					
Arbeidskosten per gewerkt uur					
Totaal		23,0	20,6	24,3	24,8
Delfstoffenwinning	10-14	37,8	x	x	x
Industrie	15-37	24,1	20,7	25,4	26,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	33,6	x	x	x
Bouwnijverheid	45	23,2	21,9	24,4	26,6
Handel	50-52	19,5	19,5	22,8	17,2
Horeca	55	14,2	12,2	16,7	17,8
Vervoer en communicatie	60-64	22,1	18,0	21,9	25,2
Financiële instellingen	65-67	32,8	28,1	33,4	33,6
Zakelijke dienstverlening	70-74	23,1	23,5	23,5	22,6

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 3
Gewerkte uren per voltijdeenheid naar bedrijfstak en bedrijfsgrootte, 2000

	SBI-code	Totaal werknemers	10-99 werknemers	100-499 werknemers	500 of meer werknemers
<i>uur</i>					
Totaal					
Totaal	10-74	1 647	1 702	1 647	1 593
Delfstoffenwinning	10-14	1 695	x	x	x
Industrie	15-37	1 615	1 671	1 620	1 555
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	1 595	x	x	x
Bouwnijverheid	45	1 634	1 626	1 638	1 658
Handel	50-52	1 658	1 685	1 652	1 613
Horeca	55	1 688	1 736	1 625	1 618
Vervoer en communicatie	60-64	1 773	1 979	1 802	1 640
Financiële instellingen	65-67	1 592	1 684	1 604	1 573
Zakelijke dienstverlening	70-74	1 631	1 689	1 650	1 586

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 4
Structuur van de arbeidskosten naar economische activiteit, 2000

	SBI-code	Totaal	Lonen	Sociale premies			Overige kosten
				wettelijk	contractueel	toegerekend	
		%					
Totaal	10-74	100,0	78,0	10,9	4,7	4,8	1,6
Delfstoffenwinning	10-14	100,0	80,2	8,0	3,2	5,9	2,7
Turfwinning	10
Aardolie- en aardgaswinning	11	100,0	80,7	7,1	2,6	6,4	3,3
Zand-, grind-, klei- en zoutwinning	14	100,0	78,2	11,8	5,9	3,7	0,3
Industrie	15-37	100,0	77,3	11,1	4,9	5,2	1,6
Voedingsmiddelen- en drankenindustrie	15	100,0	75,8	11,3	6,5	4,8	1,6
Tabakverwerkende industrie	16	100,0	74,5	9,8	8,6	5,5	1,7
Textielindustrie	17	100,0	76,5	11,3	6,4	4,7	1,1
Kleding- en bontindustrie	18	100,0	78,3	11,2	6,0	4,6	-0,2
Leer-, lederwaren- en schoenindustrie	19	100,0	78,0	12,5	5,1	4,8	-0,3
Houtindustrie (excl. meubels)	20	100,0	78,3	12,3	4,3	4,0	1,1
Papier- en kartonindustrie	21	100,0	76,8	11,3	5,3	5,2	1,4
Grafische industrie	22	100,0	77,0	10,1	5,7	5,4	1,8
Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie	23	100,0	80,9	7,9	3,1	5,8	2,3
Chemische industrie	24	100,0	78,3	9,6	5,7	4,7	1,6
Rubber- en kunststofproducten industrie	25	100,0	77,3	11,9	4,6	4,9	1,3
Glas- en bouwmaterialenindustrie	26	100,0	75,7	11,8	6,1	4,7	1,7
Basismetalenindustrie	27	100,0	72,5	10,3	10,4	5,0	1,8
Metaalproductenindustrie	28	100,0	77,4	11,6	5,3	4,0	1,6
Machine- en apparatenindustrie	29	100,0	77,8	10,7	5,8	4,0	1,7
Kantoormachine- en computerindustrie	30	100,0	77,1	10,7	5,7	5,0	1,4
Overige elektrische apparatenindustrie	31	100,0	77,7	10,8	5,3	4,6	1,5
Audio-, video- en telecom.- apparatuur	32	x	x	x	x	x	x
Medische en optische apparatenindustrie	33	100,0	79,4	10,6	4,9	4,1	1,0
Auto-, aanhangwagen-, opleggerindustrie	34	100,0	75,6	11,5	4,8	6,0	2,1
Overige transportmiddelenindustrie	35	100,0	76,8	11,1	4,2	5,9	2,0
Meubel- en overige industrie n.e.g.	36	100,0	72,9	12,2	5,5	8,7	0,7
Vorbereiding tot recycling	37	x	x	x	x	x	x
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	100,0	74,1	7,6	6,9	9,8	1,6
Openbare energievoorzieningsbedrijven	40	100,0	74,1	7,6	7,1	9,6	1,7
Waterleidingbedrijven	41	100,0	73,8	7,9	6,1	10,9	1,3
Bouwnijverheid	45	100,0	76,8	11,9	5,0	3,8	2,6
Handel	50-52	100,0	80,2	11,1	4,5	3,9	0,4
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	50	100,0	79,5	11,5	5,1	3,2	0,7
Groothandel	51	100,0	80,4	10,2	4,8	3,9	0,9
Detailhandel (incl. reparatie)	52	100,0	80,2	12,7	3,8	4,1	-0,8
Horeca	55	100,0	79,4	13,7	3,5	3,9	-0,5
Vervoer en communicatie	60-64	100,0	76,9	11,2	4,9	5,1	1,9
Vervoer over land	60	100,0	77,8	12,6	3,7	4,8	1,2
Vervoer over water	61	x	x	x	x	x	x
Vervoer door de lucht	62	x	x	x	x	x	x
Dienstverlening voor het vervoer	63	100,0	78,0	10,4	5,2	5,0	1,4
Post en telecommunicatie	64	100,0	75,6	11,1	5,0	5,6	2,8
Financiële instellingen	65-67	100,0	77,6	8,0	4,9	5,9	3,6
Financiële instellingen (excl. verzekeraars)	65	100,0	78,3	7,8	4,2	5,9	3,8
Verzekeringswezen, pensioenfondsen	66	100,0	74,7	8,6	6,1	6,8	3,7
Activiteiten t.b.v. financiële instellingen	67	100,0	79,7	8,1	6,3	3,8	2,1
Zakelijke dienstverlening	70-74	100,0	78,4	11,3	4,3	4,6	1,4
Verhuur van en handel in o.g.	70	100,0	78,0	9,9	5,2	4,9	1,9
Verhuur van roerende goederen	71	100,0	77,9	10,5	5,1	4,6	1,9
Computerservice, informatietechnologie	72	100,0	81,2	9,2	3,1	4,2	2,4
Speur- en ontwikkelingswerk	73	100,0	78,9	8,1	4,8	5,5	2,8
Overige zakelijke dienstverlening	74	100,0	77,8	12,2	4,4	4,6	1,1

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 5
Structuur van de arbeidskosten naar bedrijfstak, 2000

	Totaal	Economische activiteit								
		Delfstoffen- winning	Industrie	Energie- en waterleiding- bedrijven	Bouw- nijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en commu- nicatie	Financiële instellingen	Zakelijke dienst- verlening
	%									
Totale structuur	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Direct loon	58,4	57,9	58,4	55,3	59,0	59,7	63,7	59,3	51,8	58,9
Bijzondere beloningen	9,1	12,2	9,0	7,7	6,5	9,7	6,1	8,3	14,6	8,5
Bijdragen spaarregelingen	0,3	0,2	0,3	0,7	0,1	0,2	0,0	0,2	0,5	0,3
Loon voor niet-gewerkte tijd	8,9	9,1	9,0	9,5	9,5	8,9	9,0	8,4	8,2	9,0
Loon in natura	1,3	0,8	0,7	0,8	1,7	1,6	0,5	0,7	2,6	1,6
Premie wao	5,1	4,2	5,2	4,8	5,2	5,3	6,0	5,3	4,1	5,1
Premie zfw	2,6	0,9	2,7	0,0	2,9	2,9	4,1	2,7	1,6	2,4
Premie ww	1,9	1,7	1,7	1,4	2,3	1,5	2,0	1,8	1,1	2,5
Overhevelingstoeslag	1,4	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4	1,3	1,4
Pensioenpremies	4,4	3,1	4,6	6,9	4,3	4,3	2,9	4,7	4,8	4,1
Overige premies	0,3	0,1	0,3	0,1	0,8	0,2	0,6	0,2	0,1	0,2
Loon bij ziekte	3,5	2,6	4,0	3,7	3,1	3,0	3,6	3,6	3,7	3,3
Ontslagvergoedingen	0,5	0,5	0,5	2,8	0,1	0,3	0,1	0,8	0,9	0,5
Tegemoetkoming ziektekosten	0,8	2,8	0,7	3,4	0,5	0,6	0,1	0,7	1,3	0,8
Opleidingskosten	1,7	2,3	1,3	1,3	2,6	1,0	0,7	1,6	2,7	1,9
Overige uitgaven	0,8	0,9	0,9	0,8	0,5	0,7	0,4	0,8	0,9	0,7
Subsidies ¹⁾	0,8	0,5	0,6	0,5	0,4	1,4	1,7	0,5	0,1	1,2

¹⁾ Subsidies zijn een minpost op de totale arbeidskosten.